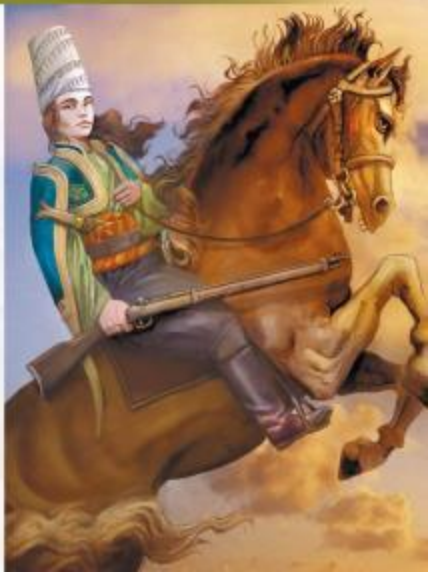

Yalnız Efe

ÖMER SEYFETTİN

i y i k i k i t a p l a r ı m v a r . . .

● TİMAŞ YAYINLARI ●
İSTANBUL 2019

YALNIZ EFE

Yayın Yönetmeni Savaş Özdemir
Kapak Resmi Şahin Erkoçak
Kapak Tasarım Kenan Özcan

22. Baskı Ocak 2019
Uluslararası Seri No (ISBN) 978-975-362-868-6

TİMAŞ YAYINLARI

Adres Cağaloğlu, Alemdar Mah. Alayköşkü Cad. No: 5
Fatih/İSTANBUL
Telefon (0212) 511 24 24
E-posta timascocuk@timas.com.tr

Baskı ve Cilt Çınar Matbaacılık
Sertifika No 12683
Adres Yüzyıl Mah. Matbaacılar Cad. No:34 Bağcılar-İstanbul
Tel (0212) 628 96 00

TİMAŞ YAYINLARI / 948
ÖMER SEYFETTİN DİZİSİ / 10

Raf: 6 - 10 Yaş Öykü Hikaye

KÜLTÜR BAKANLIĞI YAYINCILIK SERTİFİKA NO: 12364

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir. İzinsiz yayımlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

YALNIZ EFE

Ömer Seyfettin

ÖMER SEYFETTİN [1884 - 1920]

1884'te Gönen'de doğdu. Babası Kafkas göçmenlerinden Yüzbaşı Ömer Şevki Bey'dir. Ömer Seyfettin, ilköğrenimine Gönen'de mahalle mektebinde başladı. Bir süre sonra ailece İstanbul'a yerleştiler. İlk ve orta eğitimi İstanbul'da tamamladı. Daha sonra Edirne Askeri Lisesi'ne gitti. 1903'te İstanbul'da Harp Okulu'nu bitirerek teğmen rütbesiyle İzmir'de göreve başladı.

Ömer Seyfettin 1912'de Balkan Savaşları'nda Sırp ve Yunan Cephelerinde savaştı. Yanya Kalesi'nin savunmasına katıldı. Kale düşünce Yunanlılara tutsak oldu. Bir yıl süren tutsaklığın ardından İstanbul'a döndü ve Kabataş Lisesi'nde öğretmenlik yapmaya başladı. 1915 yılında evlendi. Bu evlilikten Güner isimli bir kız çocuğu doğdu. 1920 yılında henüz 36 yaşındayken yakalandığı ağır hastalıktan kurtulamadı ve hayata gözlerini yumdu.

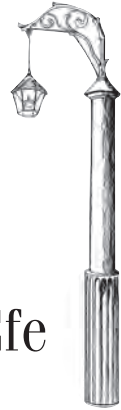
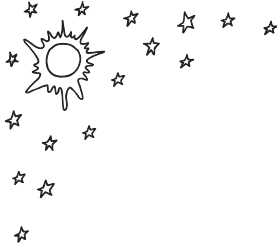
Ömer Seyfettin, Türk edebiyatının en başarılı öykücülerindedir. Kısa öykü türünün de öncülerinden biridir. Öykülerinde gerçekleri olduğu gibi göstermiş döneminin sorunlarını yansıtmıştır. Alaycı, süssüz ve sade bir anlatım dili kullanmıştır. Ömer Seyfettin öykülerinde çoğunlukla çocukluk anılarını, halkın inançlarını, tarihî olayları ve toplumun bozulmuş düzenini anlatır.

Ömer Seyfettin'in başlıca eserleri:

Efruz Bey, Gizli Mabet, Yüksek Ökçeler, Kaşağı, Yalnız Efe, Perili Köşk, Diyet, Forsa, Pembe İncili Kaftan, İlk Namaz.

İçindekiler

Yalnız Efe	9
Teke Tek	65

Yalnız Efe

Sabahtan beri yürüyorduk. Düşe kalka geçtiğimiz dik keçi yollarında, bazen selin oluşturduğu çukurlar içinde kayboluyorduk. Bazen de sık kovanlıklardan ayrılarak, dibinde sivri çam tepeleri görünen karanlık çukurlara sapıyorduk. Ayı avına gidiyordum. Kılavuzum Kumdere Köyü'nün en ünlü nişancılarındandı. Beraber tırmanacağımız yüksek ormanlı dağların daha çok uzağındaydık. Zaman zaman ince bir yağmur serpeliyordu. Güneş yoktu. Sonsuz mor bir kubbeyi andıran dumanlı gök yüzünde guguk sesleri yankılanıyordu. Artık iyice yorulmuştum. Omzumdaki tüfek gittikçe ağırlaşıyordu.

– Biraz dinlensek, dedim.

Kılavuzum güldü. Onun da kır çember sakallı şen yüzü pembeleşmişti.

– Nefesin mi kesildi, diye sordu.

– Hayır.

Sırtında tüfeği ve üç günlük yiyeceğimizden başka benim kebecim* de taşıyan bu dinç köylüye yorulduğumu söyledim.

– Ha biraz gayret, dedi. Yukarıdaki dik tepenin başına kadar çıkalım. Oradan sonra Akkovuk'a kadar yol iyidir.

Yarım saat daha tırmandık. Ayaklarımızın altından küçük taşlar, kireçli topraklar sökülüyordu. Gayet büyük bir çam ağacının yanına gelince, kılavuzum:

– İşte geldik, dedi.

Yerler çamurdu. Çiseleyen yağmurun dallara çarpan damlaları, derin bir fısıltı çıkarıyordu.

Ben hemen çöktüm. Çamın kalın gövdesine arkamı dayadım. Cebimden paketimi çıkardım. Sırtından yükünü indiren yaşlı avcıya uzattım:

– Yak bir sigara bakalım. Yorgunluk alır.

Ağır bir tavırla:

– Burada sigara içilmez, dedi.

– Niçin? Namazgâh** mı burası, diye sordum.

– Hayır.

* Kebe: Çobanların omuzlarına aldıkları dikişsiz, kolsuz, keçeden üstlük.

** Namazgâh: Açıkta namaz kılmak için hazırlanmış olan, kible yönüne doğru dikili bir taş bulunan yer.

– Ya ne?

Önüne bakarak başını salladı. Gizli bir şey söylüyormuş gibi yavaşça:

– Burası “Yalnız Efe”nin “Sır” olduğu yerdir, dedi.

Serin bir rüzgâr yağmurun fısıltısını çoğaltarak esiyor, üstümüze siyah bir çadır gibi açılan çam dalları titriyordu. Anadolu’nun dik yamaçlı tepelerinde Bozdağı’na giden bu ıssız, kayalık yol, eskiden beri birçok eşkiyanın uğrak yeri idi. Bunu biliyordum. Ben ıssız bir geçitin gizli bir köşesinde uyuyan küçük bir köyde doğdum. Kör Ali’nin, Köroğlu’nun koşmaları, Develi’nin, Çellav’ın hikâyelerini dinleyerek büyüdüm. Bilmem onun için mi, eşkiya hikâyelerini dinlemeyi çok severim.

Paketimi cebime soktum.

– Anlat bana baba, dedim. Yalnız Efe kim? Nasıl sır oldu?

İhtiyar avcı, torbasının yanına bağdaş kurdu. Tüfeğini kucağına uzattı. İri elâ gözleriyle dik tepelerin keskin kenarına, karşıdaki yağmurla ıslanarak koyu kan rengine giren derin granit uçurumlara baktı, baktı.

Sonra bana döndü:

* Sır olmak: Aniden ortadan kaybolmak.

– Anlatayım, dedi. Ben şimdi elli yaşını geçiyorum. O zaman çok küçüktüm. Onu gören kadınları dinledim. Kendisi hiç erkeğe görünmezdi!...

– Niye görünmezdi, diye sordum.

– Çünkü kızdı!

– Kız mıydı?

– Evet.

Hayretim hoşuna gitti. Geçmişini seven, bütün güzellikleri geçmişte kaldı sanan her yaşlı köylü gibi belirgin bir sevinçle hikâyesine başladı. Bu işkence, acı dolu bir intikam destanıydı. Belki bir saat sürdü. İhtiyar onun yaptıklarını anlatırken sev-giden dudakları titriyordu. Ben de bu sevginin ateşini ruhumda duydum.

Halk, yerliler, köylüler onu yüce bir kahraman gibi seviyorlardı. Anlatırken ihtiyar bazen heyecanlanıyor, bazen üzülüyordu. Hikâyenin son kısmını anlatırken kendini tutamadı. Gözlerinden yaşlar boşandı. Kalbi sanki ağzına gelmişti. Hıçkırıyordu. Boynunu bükerek, iri nasırlı elleriyle gözyaşlarını silerek söylediği sözler hâlâ kulağimde...

Av peşinde gezerken, iki hafta boyunca uğradığımız tüm köylerde, göçebelerin misafirhanelerinde hep Yalnız Efe'nin hikâyelerini dinledim. O zaman şairdim. Duyduğum canlı bir heyecanla kahramanın destanını yazmaya kalktım.

Yörük Hocayla Kızı Kimdi?

Kırların yorgun sessizliğini bozan hüzünlü çingirak sesleri, uzak yakın ineklerin böğürtüsü, köpeklerin havlayışı, hafif bir uğultunun içinde kayboluyordu. Küçük bir sürü -dört inekle birkaç keçi, koyun- köye giren geniş yolun ta ağzında durmuştu. Alçak duvarlı bir bahçenin önünde ineğin birisi öfkeyle acı acı böğürdü. Kapı açıldı. Sürü, sayı sıra tanır akıllı mahluklar gibi teker teker içeri girdi. Biraz sonra köy içinde bir ihtiyar belirdi. Bembeyaz çember sakalı, yuvarlak kırmızı yüzünün etrafında gümüş bir kale gibi parlıyordu.

Boyu o kadar yüksek, vücudu o kadar iriydi ki... Dibinden geçtiği duvarlar, çitler, omuzları hizasına bile gelmiyordu. Ellerini kocaman kırmızı kuşağının arasına sokmuştu. Açık kapının önüne yaklaşınca:

– Kezban, diye seslendi.

Beyaz başörtülü bir kız görüldü. Parlak kara gözleri ihtiyara bakınca, yeni açan bir gülü hatırlatan yüzünde gülücükler belirdi:

– Ne var baba?

– Kapı niye açık ki?

– Köpek gelmedi daha...

– Gelmez uğursuz... Aşağıda derenin kenarında oynayırlar. Niye girmiyon?

– Bu gece komşular bize gelecekler. Varıp Tosun Dayıya da bir diyeyim, o da gelsin.

– Tosun Dayı hastaymış. Bütün gün yatmış. Bana kızı söyledi. Ben bakayım. Sen yemeği hazırla. Şimdi gelirim.

– Tamam...

İhtiyar, gözleri yerlerde, karşiki çitin arkasında kayboldu. Bu, bütün köylülerin kendilerinden biriymiş gibi sevdikleri Yörük Hocaydı. Yirmi yıl önce “Artık ihtiyarladım!” diye gelip buraya yerleşmiş, çift ve tarla almış, evlenmişti. Yetmiş yaşını çoktan aşmıştı. Fakat hâlâ dinçti. Gençliğini önce medresede, sonra dağlarda, savaşımlarda geçirmişti. Anadolu’nun, Rumeli’nin her yerini karış karış bilirdi. Yemen’de askerlik yapmıştı. Dört yıl önce karısı ölmüş, kızı Kezban’la yalnız kalmıştı.

– Evlen, diyenlere güler, başını sallar:

– Evlenmek bana gerekmez. Ben artık orada güvey* gireceğim, diye caminin bahçesindeki sık servili küçük mezarlığı işaret ederdi.

Zengindi. Elli yıl dolaşmak onu biraz para sahibi etmişti. Kumdere Köyü’nün zenginlerinden sayılırdı.

Köyün fakirlerine, dullarına, öksüzlerine yardım eder, herkesin ölüsüne kendi sevabı için mevlit okurdu. Dünyada hiçbir amacı kalmamıştı. Elli yıllık

* Güvey: Evlenmekte olan erkeğe verilen ad.

geçmişi onda hiç ümit bırakmamıştı. Durumu, halkın, hükümetin gidişini hatırlayınca:

– Ah, dünyanın sonu, derdi.

Sivastopol Savaşı'ndan sonra Silistire yenilgisini görmüştü. Ondan sonra Anadolu da bozulmuştu. Eşkiyâlık, zulüm, hırsızlık, açlık, yağmacılık, alevsiz bir yangın gibi bu bin yıllık anayurdu yakıp tutuşturuyordu. Yörük Hoca bunu görürdü. Kötülüklerin önüne geçmek, bozulan dünyayı düzeltmek gerekirdi. Fakat nasıl? Gece gündüz bunu düşünür, bunu konuşur, bunu tekrarlardı:

– Bir doğru yol gösterici çıksa, diyenlere gülerdi.

Anadolu, Rumeli karmakarışıklı. Bir değil, bin yol gösterici az gelirdi. Köyün yaşlıları onun karanlık düşünceleriyle daha kötü bunalmışlar, gençleri daha kötü sersemlemişlerdi.

– Yörük Hoca dünyanın direğini almış, derlerdi.

Ağzından düşmeyen bir üzüntüsü vardı:

– Ah genç olsam!...

– Genç olsan ne yapardın hoca, diye soranlara cevap vermez, gülümser, başını sallar, köyün her tarafından görünen ormanlı, çamlı dağlara bakarak dalıp giderdi.

* * *

... Akşam yemeğini ocağın başında yemişlerdi. Kezban, tepsiyi, sofrayı örtüsünü kaldırdı.

Yörük Hoca, kahverengi kaba kumaşla kaplı sedire* çıktı.

Çubuğunu** yaktı. Kezban, ocağın ateşini düzeltti. Sol taraftaki sedirin önünde duran küçük bir sandalyeyi çekti. Cezveyi testiden doldurdu. Babası:

- Şimdi kahve yapma, dedi. Misafirlerle içerim.
- Peki...

Kezban, dolu cezveyi ocağın önüne bıraktı. Kalktı. Küçük odanın içinde sanki bir dev yavrusunu andırıyordu. Babası gibi çok iriydi. Elini biraz kaldırırsa, isle kararmış basık tavana dokunabilecekti. Başını eğerek kapıdan çıktı.

Yörük Hoca, içine ocağın alevleri yansıyan gözlerini, çubuğunun dumanlarına dikti. Sağ kolunu dayadığı yastığın üstü, kapaksız bir dolaptı. Burada elli, altmış kadar pembe kaplı, sarı kâğıtlı kitap vardı. Köylülere yalnız camide mevlit okumaz, bazı geceler evinde toplananlara bu kitapları da dinletirdi.

Arkasındaki perdesiz, küçük iki pencerenin ortasında, uzun bir saz asılıydı. Bu saz, Yörük Hocanın gençlik hatırasıydı. Âşık Garib'in, Âşık Kerem'in, Köroğlu'nun koşmalarını bununla çalar, "Sivastopol", "Ey Gaziler" havalarını tekrarlarlarken kendisiyle beraber dinleyenleri de ağlatırdı.

* Sedir: Kol koyacak yeri olmayan, üstü minderli ve yastıklı olabilen divan.

** Çubuk: Sigara içmek için kullanılan uzun ağızlık.

Küçük bir idare lambasıyla aydınlanan odanın tek süsü, ocağın üstünde yan yana asılı duran iki tabloydu. Tabloların birindeki, sarı zemin üzerine siyah bozuk bir Arap yazısıyla yazılmış satırlar, hayatta yolunu şaşırılmış Türk'ün boğuk bir feryadına benziyordu:

*Yay gibi eğri olsam
Elde tutarlar beni!
Ok gibi doğru olsam,
Yabana* atarlar beni!*

Diğerinin süslü Arapça yazılı satırları, sanki yıkılmış bir devletin, sönmüş bir hürriyetin, can çekişen bir kahramanlığın hatırasıydı:

*Ne senden rüku
Ne benden kıyâm,
Selâmün aleyküm,
Aleyküm selâm.*

Bir köpek havladı. Yörük Hoca çubuğunu ağzından çekti. Galiba geliyorlardı. Öksürükler, sözler duyuldu. Kezban bahçeye açılan kapıyı açıyordu.

Gelenler yedi kişiydi. Oda doldu. Sedirlere çıkmayanlar ocağın etrafına oturdular. En yaşlıları Hacı Durmuş, Yörük Hocanın yanına oturdu. Birbirlerini

* Yaban: Issız yer.

Sivastopol'dan tanıyorlardı. Hocayı yirmi yıl önce bu köyde yerleşmeye razı eden arkadaşıydı. Mavi gözlü, köse,* kamburu çıkmış bir ihtiyardı.

Askerde ona "Cin Durmuş" derlerdi. Bir gece Rus generalinin şapkasını, kılıcını çadırından aşır-mış, bizim ordugâha** getirmişti.

İki arkadaş yan yana geldiler mi, her defasında:

– Hey gidi günler hey, diye birbirlerine bakarlar, gülümserlerdi.

Sanki bu, onların özel bir selamıydı. Yörük Hoca oradakilerin hepsine ayrı ayrı hal ve hatır sorduktan sonra Hacı Durmuş'a döndü:

– Hey gidi günler hey, dedi.

Diğeri:

– Keşke görmeseydik, diye yüzünü buruşturdu.

Kezban ocağın başına oturmuştu. Dörtlük cezve-leri ocağa sürdü. Yörük Hoca, karşı sedirde oturan bir köylüye baktı.

– Anlat bakalım Muhtar Mehmet, ne var ne yok!

– Hayırlar Hoca...

– Dün kasabaya gittin mi?

– Gittim.

– Oradan iyi haber gelmez!

* Köse: Sakalı, bıyığı çıkmayan.

** Ordugâh: Ordunun konakladığı yer.